

Órbottyán, Szada, Pécel **Buszkirándulás 2019. május 18.** **Részt vett 27 fő**

A mai program nem a távolságról, hanem az érdekességről szólt, hiszen Budapesttől csak 30 kilométerre távolodtunk el, és ezen az íven terveztünk sok különlegességet felfedezni. Mivel a Gödöllői-dombságban jártunk, ezért többször találkoztunk a Grassalkovich család nevével, szellemével a nap során.

Ahogy szoktuk, buszunk reggel 7 órakor indult a Széna térről. Első célállomásunk **Órbottyán** volt. A két XIV. században már okleveleken említett település, Szentmiklós és Bottyán eleinte azonos földbirtokos alá tartozott, majd külön-külön folytatták útjukat, előbbi az Acsai családé, majd több tulajdonos után végül a Grassalkovich családé lett, míg a másik település a tulajdonosok változása során hol nemesi, hol királyi birtok, végül a XVI. században a pálosok birtoka lett. Hosszú történetük után a XIX. század végén kapták előneveiket: Őrszentmiklós, illetve Vácbotyán lett a két falu, majd 1970-ben Órbottyán néven egyesítették a két települést és azáltal várossá lettek.

1971-ben a Sződ-Rákospatak medréből egy duzzasztógát megépítésével született az a **horgász-tó**, amit először kerestünk fel. A 17 hektáros vízfelületet jelenleg is a patak táplálja, körülötte rendezett, tiszta, nádassal, sással, fákkal árnyékolt területen lehet eltölteni a szabadidőt. A horgászok paradicsoma. A reggeli friss levegőben igazán üdítő volt itt egy rövid séta és a reggeli kávé elfogyasztása a büfében. Közben még néhány hőlégballont is láttunk le- illetve felszállni.

Úton a harangöntőműhely felé, mely fő úticélunk volt itt, elhaladtunk az egykori Őrszentmiklós városrész református temploma, a Baptista imaház és a Hősök terén 2001 decemberében felállított Szent Miklós püspököt ábrázoló szobor mellett. Hamarosan megérkeztünk **Gombos Miklós aranykoszorús harangöntő mester műhelyébe**, ahol fia kalauzolt minket. Bejártuk a műhelyt, megtudtuk mik a harangkészítés legfontosabb lépései és megnézhettük az éppen készülő harangokat. A műhely az egyetlen hazánkban működő harangöntő műhely, fontosságát az is jelzi, hogy Órbottyán címerének egyik felét egy kék alapon arany színű harang tölti ki.

Ezt követően **Szadára** buszoztunk, ahol felkerestük a Székely Bertalan festőművészhez kapcsolódó látnivalókat. A nagyközség központjában szálltunk le a buszról. Rögtön szembe tűnt a Schulek János tervezte református templom. Az építész 1928-ban azzal a kikötéssel kapta meg a megbízást a presbitériumtól, hogy a templom tornya legyen magasabb, mint a szemközt álló katolikus templomé. Ez így is lett. A Főtér másik szembetűnő épülete a **Pejacsevich- Bánó kiskastély**. A klasszicista kúria épülete az 1800-as évek legelején a Grassalkovichok tulajdonában volt, majd a Pejacsevich grófi család birtokába került. Több tulajdonos váltás után Bánó László és családja nyári rezidenciája lett. Jelenleg a Székely Bertalanról elnevezett művelődési ház és könyvtár működik itt. A térről egy kellemes sétával jutottunk el a szomszédos dombocskán emelkedő **Székely Bertalan Emlékházhoz**. Útközben Kun Éva keramikus művész munkáit is megnéztük, a művelődési ház előtt az Emlékezet lángja, a Fő téren pedig a Csodaszarvas kút című munkáit.

Székely Bertalan az 1880-s évek végén vásárolta meg a nagyváradai káptalan szadai birtokát. Később ennek kertjében épült fel műteremháza is, amit jó barátja Schulek Frigyes tervezett számára. Mára a volt lakóházban emlékszoba és helytörténeti könyvtár kapott helyet. A kertben található szabadtéri színpad közkedvelt ünnepi helyszín. A 2006-ban felújított Műteremház és Galéria pedig időszakos kiállításoknak ad helyt, kiemelten minden év májusában Székely Bertalanra emlékeznek. Látogatásunkkor „A gipsz szerepe az akadémikus rajzoktatásban Székely Bertalan művészeti alapelveinek tükrében” című kiállítás volt látható. A tárlatvezetést a művelődési ház és a Székely Bertalan emlékhelyek vezetője, Juhászné B. Zsóka tartotta, aki nagy lelkesedéssel beszélt a történelmi festészet nagy alakjának festőpedagógusi tevékenységéről, és a kiállított tárgyak alapján a Mintarajziskolai oktatásban használt gipsz másolatokról. Mielőtt elhagytuk Szadát, még ellátogattunk a régi református temetőben álló Székely Bertalan síremlékhez.

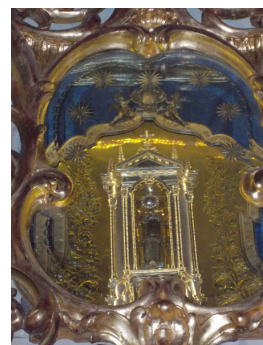

Következő állomásunk **Pécel** volt, ahol megnéztük a **Ráday-kastélyt**. A jobb napokat is látott kastély rövid története: Ráday Pál - II. Rákóczi Ferenc diplomatája, titkos kancelláriájának vezetője - 1722 és 1730 között építtet kúriát Pécelen, miután hitvese, Kajali Klára hozományaként került a család birtokába a péceli uradalom. Fiuk, Ráday Gedeon barokk kastéllyá bővítette az épületet 1755 és 1774 között. Az átalakítással a gödöllői Grassalkovich-kastély építőmesterét, Mayerhoffer András, valamint fiát, Mayerhoffer Jánost bízta meg. Így nem csoda, hogy a péceli kastély építészeti megoldásaiban felfedezhetők a gödöllői stílusjegyek. 1872-ben a Ráday család anyagi gondjai miatt elárvereztette a kastélyt, ekkor került az a Kelecsényi család birtokába. Ezt követően csak az 1920-as években végeztek nagyobb átalakítási munkákat a kastélyon. Az 1950-es években államosított, majd helyreállított kastélyban 1998-ig a MÁV Kórház egyik kihelyezett részlege működött. A gyógyintézet kiköltözése után az épület a Műemlékek Nemzeti Gondnokságának kezelésébe került. Jelenlegi állapotában két legszebb terme az egykori könyvtár, melynek mennyezetfestményei a különböző tudományokhoz kapcsolódó görög-római mitológiai alakokat ábrázolnak és a díszterem, amelynek falaira és mennyezetére görög és római mitológiai jeleneteket ábrázoló, erkölcsi üzenetet hordozó falképek kerültek. Ezek mintájául rézmetszetek szolgáltak, a freskók is megőrizték monokróm (szürke és fekete) színvilágukat.

Pécelről Babatpuszta felé vettük az irányt. Máriabesnyő mellett elhaladva kísérletet tettünk a kegyhely

meglátogatására és szerencsénk volt, mert épp egy esküvőre készültek, de még volt annyi idő, hogy mi megnézhesük a **Máriabesnyői Nagyboldogasszony Bazilikát** belülről is. A templomot Grassalkovich Antal építtette, aki fogadalmat tett, hogy ha akkori (harmadik) felesége felgyógyul, akkor egy templomot épít a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére. Az asszony meggyógyult, de ő nem építtette meg a templomot, arra hivatkozva, hogy nem talált hozzá helyet. Később mikor egy kocsitúra során a megbokrosodott lovak elragadták a kocsit és a benne utazók életveszélybe kerültek, Istenhez fohászkodtak, és ekkor, váratlanul a lovak megálltak. Mikor kiszálltak a hintóból jobb kéz felől megpillantottak egy fákkal benőtt templomromot. Itt lesz az új templom, határozta el magát a gróf. A templom kincse az a kis, elefántcsontból készült, 11 cm magas és 4 cm széles szobor, melyet egy gödöllői kőműves-segéd talált a rom elbontása közben. A kis szobrot a gróf a családi ékszerből készített koronával és övvel díszítette és kristályüveggel körbezárt ezüst dobozkában helyeztette el. Ezt láthatjuk ma is az oltáron. Van még egy Mária szobor az oltár mögötti falfülkében. Grassalkovich gróf úgy határozott, hogy ez a templom Loreto-kápolna lesz, ezért kérésére két stájerországi kapucinus atya gyalog hozta el az ehhez elengedhetetlen kegyszobor másolatot. Miután a kápolnában imádkozókkal több csoda is történt, a kápolnát templommá kellett bővíteni, melynek felszentelése 1771. március 17-én történt meg. A gróf a templom mellé a hatvani kapucinusokat telepítette le. A XX. században Máriabesnyő az ország második leglátogatottabb Mária-kegyhelyévé vált.

Ezután a felemelő kitérő után a nap további részét szintén egy egykori Grassalkovich birtokon töltöttük. A Gödöllő melletti **Babatpusztán**, mintegy 3000 hektárnyi zöldben horgásztavak, **istállókastély**, lovasközpont, és biokertészet is található. Először megálltunk a istállókastélynál, melyet 1750 körül Grassalkovich Antal azért építtetett hogy tüdőbeteg lánya az oldalszárnyakban tartott juhoktól eredő ammónia-dús levegő révén meggyógyuljon. A gödöllői **Szent István Egyetem Tanüzemeként** működtetett területen bejártuk az istállót, ismerkedtünk a legelőről épp hazaérkezett lovakkal, megnéztük a kecskéket, lúdakat és a szürkemarha gulyát. Mindenhol voltak nagyon kedves fiatal állatok. Megtudtuk például azt is hogy a szürka marha nem szürkének, hanem drappnak születik és csak pár hónapos korára változik a színe.

Babatpusztáról nem az autópályán, hanem a falvak között utaztunk haza, így még kicsit megtartva a hangulatot.

Ez a szép és tartalmas út a VI. Kerület Terézvárosi Önkormányzat támogatásával valósult meg, amit tagjaink nevében ezúton is köszönünk.

Rimán Erika

idegenvezető, egyesületi tag

*felhasznált források: a települések és a látnivalók ismertetői, honlapok
fényképeket készítette: Rimán Erika és Mógor Gabriella*